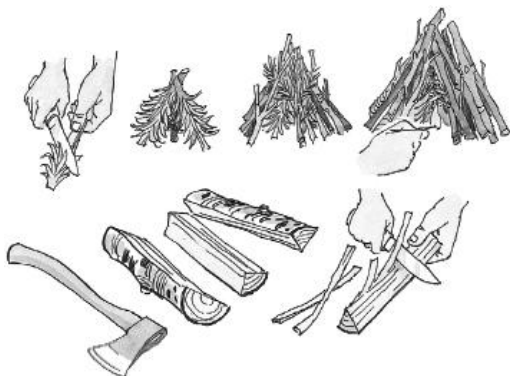

Båltænding på den sjove måde:

Generelt om optænding:

For at, bålet kan brænde kræver det tre grundlæggende ting, Et brændbart materiale, i vores tilfælde kan det være optændingsmateriale eller brænde, ilt som kan nære ilden og varme som kan forgasse det brændbare materiale. Derfor er det vigtigt at optændingsmaterialet er småt og har en forholdsvis stor overflade, og hvis det er vådt skal der mere varme til før materialet forgasses så det kan brænde.

Forbered først lidt optændingsbrænde, Begynd med at snitte nogle ildtændere, som er noget tørt træ som er snittet til spåner som sidder fast i den ene ende, og nogle små spåner, lidt tørt græs eller hvad du nu lige har ved hånden. Og husk også et par stykker brænde at forsætte med når du har ild.

Når man har gløder i stålulden kan man puste lidt i gløderne og fange dem i lidt blå, eventuelt kan et par stumper stearin eller en stearinbombe hurtigt sætte fut i bålet. Man kan altid finde tørt grankvas inderst inde i grantræer til optænding. Når der er ild bygger man bålet op med tynde pinde inderst og derefter tykkere og tykkere.

Hvis man ønsker et bål, som kan brænde i lang tid (natten over, fx), lægger man nogle store kævler ned over det og lægger friske(=våde) kævler herover. Et sådant bål brænder stadig om morgenen.

Inden man tænder bål, skal man sikre sig ilden ikke kan sprede sig utilsigtet, der bør være absolut mindst 2 meter fra bålet til nærmeste brændbare materialer og gløder kan nemt flyve 30 meter og brænde små huller i et telt.

Generelt er det en god idé at anlægge bålpladsen med stenvægge og stenbund. Dette bør gøres også ved ganske små bål. Steder, hvor man ikke umiddelbart har adgang til sten, fjernes græstørvene, så de kan lægges i igen, så pladsen kan efterlades som man fandt den. Lav aldrig større bål, end der er behov for. I et urbant miljø kan man anlægge bålpladsen på et par rockwool gulvbats for at beskytte underlaget, glasuld smelter på grund af varmen.

Ved båletænding i områder, hvor undergrunden er meget fugtig el våd og ved båletænding i sne, placeres bålet på en eller anden form for platform (fx. et lag friske kævler). Ved båletænding i områder, hvor der er tørvi i undergrunden, er det også nødvendigt at anbringe bålet på en platform. Hvis tørven antændes, kan ilden sprede sig i undergrunden og komme op til overfladen helt andre steder. En sådan ild kan vare ved i flere år.

Det er altid muligt at finde tørt brænde i skoven, det visne kvas i inderst inde i et grantræ, er oftest knastørt, det hvide fnuller inderst i en dunhammerblomst er godt til optænding hvis det er helt tørt, og birkeblade indeholder naturligt terpentin.

Brændværdier:

Det er ikke lige meget, hvilke træsorter man bruger. Skal det være glødebål til f.eks. spidstegning, er det bedst med eg og bøg. Skal det være et bål, der blot brænder hurtigt og giver lys og hygge uden at gløde længe, er nåletræ fint. Alt afhænger naturligvis af, om træet er friskt eller tørt. Det meste løvtræ skal være fældet i mindst et år, før det er tørt nok som brænde.

Pil:	<i>Bestemt ikke egnet</i>
Hyld:	<i>Bestemt ikke egnet</i>
Lind:	<i>Godt - giver god varme</i>
Fyr & Gran:	<i>Godt til optænding. Giver ikke godt glødeblå.</i>
Ahorn:	<i>God varme; men skal kun anvendes helt tørt</i>
Bøg:	<i>Meget godt. Gode gløder. Behøver stor varme før det fænger</i>
Eg:	<i>Sjældent. Meget godt til glødebål</i>
Elm:	<i>Ikke egnet</i>
Ask:	<i>Godt, men sjældent</i>
Asp:	<i>Sjældent; men godt. Gode gløder. Ryger faktisk ikke.</i>
Birk:	<i>Meget anvendeligt til alle bål og til optænding.</i>

Advarsel:

En hurtig metode til grundig lemlæstelse er at placere en flintesten, opad et bål. Den eksploderer. I øvrigt bør alle sten som har ligget i eller nær vand eller lyder "hule", når man slår dem mod hinanden, undgås i forbindelse med bål, da også disse kan eksplodere...

Ildpose: Opbevar lidt stumper i en plastboks a'la tupperware den kan holde fugten ude i modsætning til en læderpose som ofte bliver beskrevet, Kassen kan indeholde lidt af hvert men prøv dig frem og se hvad der virker for dig:

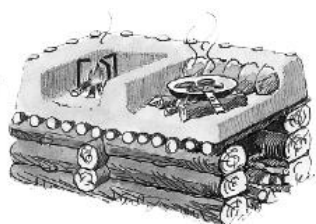
- Stearinstumper: *Stumper fra gamle lys til at lægge i optændningsbålet.*
- Bålroulader: *Bomuldsstofstrimler dyppet i flydende stearin og lidt bivoks og derefter rullet til nogle små roulader eventuelt kan man dyppe igen efter den er størknet, for at give den lidt ekstra...*
- Stearinbomber: *Tørre grankogler eller rullede avisstrimler bundet med en snor dyppet i flydende stearin lad dem ligge lidt i stearinen for de kan suge så meget som muligt.*
- Tørret Birkebark: *Det yderste af birkebarken Fænger nemt*
- Tørret Fyrsvamp: *Svampen skæres i skiver på tværs af porerne, og lamellerne fjernes inden de bankes for at løsne fibre herefter:*
- Askemethoden: *Svampen koges i en blanding af vand og aske.*
- Kemimetoden: *Svampen koges med **Kaliumnitritblanding** (Ca. en lille skefuld til en halv liter vand inden de tørres. Men hvis du ikke vil have PET efter dig, kan du lægge svampen i blød i lampeolie.*
- Herefter tørres svampene inden brug, f.eks. i en ovn med lav varme. Svamenstykkerne er gode til at fange en glød.*
- Papir: *Virker men kan let trække fugt.*
- Optændingsbriketter: *Spritbriketter eller lignede optændingsbriketter fænger let og har forholdsvis lang brændetid.*
- Optændingsbrænde: *Kan være en pose træ med højt indhold af harpiks .Men det kan også være lidt spåner som har ligget og trukket i petroleum. Men det er ikke så nemt at opbevare i en ildpose i sin oppakning.*
- Pakgarn: *Pakgarn fra den lokale tømmerhandel er godt til at fange gnisterne i.*
- Vat: *Virker på samme måde som pakgarn.*
- Stålluld: *Stålluld fra den lokale tømmerhandel er godt til at fange gnisterne i, og har mange muligheder.*
- Tændstikker: *Virker men kan let trække fugt. De kan eventuel dyppes i smeltet stearin*
- Engangs Lighter: *Er altid god at have ved hånden. Når den er løbet tør for gas kan man stadig fange gnisterne i lidt stålluld.*
- Magnesium-ildstål: *Virker også når det er vådt.*
- 9 Volt Batteri: *Til at tænde stållulden, men pas på det ikke kortsletter.*
- Brændglas: *Man kan samle solens stråler med et brændglas i en tot stålluld eller noget tørret fyrsvamp.*
- Firegel: *Firegel er nemt og antænde og brænder som napalm, og varmt, det kan også bruges til at forvarme sin fuel-brænder i stomkøkkenet.*
- Desinfektionsvæske: *Det består af 99% sprit og flyder ikke så let.og fås i små bølter og lige til at tage med.*
- Kaliumpermanganat og Glycerin: *Til den Spektakulære Lejråltænding kan man bruge en såkaldt kemisk lunte. En lille dyng kaliumpermanganat lægges i en meget lille bunke, hvorefter man laver en lille fordybning hvori man drypper en dråbe glycerin, hvorefter der sker en selvantændelse efter et par sekunder, **BEMÆRK kaliumpermanganat er brændnærende, sundhedsskadeligt og miljøfarligt, det misfarver og kan ætse huden...** Man kan købe kaliumpermanganat i håndkøb, via Matas`s sæt mod jordslåethed.*

Fyrsvamp

Fyrsvampen kaldes også Tøndersvamp er temmelig almindelig i hele landet og findes mest på gamle bøgetræer, men kan også vokse på andre træer. Svampen er ret hård og vedagtig og har en ensartet grå overflade. Svampen findes på træerne hele året, og kan indsamles hele året. Svampen sidder temmelig godt fast på træet – derfor skal der anvendes en solid kniv eller andet værktøj.

Båltyper:

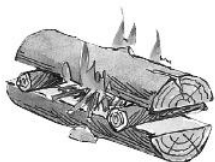

Der findes et utal af båltyper, her er et lille udvalg af de mest brugte:

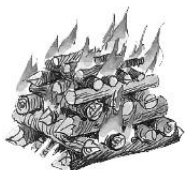
Gammelmandsild er egentlig ikke en båltype men nærmere en bålstedstype. Bålstedet er ved hjælp af rafter eller kævler hævet til arbejdshøjde, så du er fri for at ligge på knæ og puste i gløderne. Det er også en stor fordel at have pander og gryder i arbejdshøjde. "Bordet" består f.eks. af et 10-15 cm tykt lag græstørv og jord på tætliggende rafter eller af en ikke brændbar plade. Højden bestemmes af gryden, der skal befinde sig i arbejdshøjde. Gammelmandsild er på den måde et rigtig godt bålsted til et madbål.

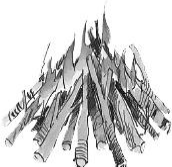
Jægerild kaldes også skovmandsild. Laves ved at to kævler lægges parallelt, så de peger mod vinden. Læg kævlerne, så gryden og pander står vandret og stabilt ovenpå, og så der er luft mellem gryden og gløderne. Det er en fordel, hvis kævlerne er parallelle med vindretningen. Bålet giver god varme fra gløderne. Jægerild er godt til madbål.

Nyng-ild er et lille bål mellem to halve træstammer (løvtræ), som er velegnet som hygge- og varmekilde natten igennem. Men det fylder ikke så meget, så det er mest egnet, når man er få. Hav nogle tynde pinde parat til at fodre ilden med fra tid til anden. Man kan evt. anvende tre hele stammer med afstandstykker som på tegningen.

Pagodebålet er det mest brugte lejrål. Det brænder hurtigt og efterlader mange gløder, dog meget afhængigt af træsort. Løvtræ er naturligvis det bedste. Bålet er flot at se på og derfor meget velegnet til lejrål.

Pyramidebålet bruges næsten altid når bålet skal startes. Når der så er gløder, og ilden har god fat, kan bålet væltes, og med nye stykker brænde kan man ændre båltypen. Men man kan også lade bålet fortsætte som pyramidebål, der f.eks. er udmærket som almindeligt lejrål.

Stjernebål begynder med pyramidebål. Når de første gløder ligger i en lille bunke, vedligeholdes ilden med 3-8 stykker træ, som lægges i en stjerne med enderne mod centrum. Efterhånden som kævlerne brænder, skubbes de ind mod midten. Vil du bruge stjernebålet til madbål, kan du lave en trebuk i stedet for at sætte gryden direkte på brændeknuderne. Når gryden hænger under den i en krog af to grenvinkler, der er bundet sammen, vælter den ikke. Med et bardunstrammer-knob kan gryden uden besvær hæves eller sænkes, når du vil "skrue op eller ned" for varmen.

Tre-stensbålet er den mest enkle båltype. På tre lige høje sten placeres gryden, og der begynder med pyramidebål, derefter fortsættes med f.eks. stjernebål. Der findes også muligheden for at lave et trefodsbål, hvor gryden kan stilles på tre lodrette kævler i stedet for sten. Begge er beregnet som madbål. Man kan også anvende tre opretstående kævler men så kaldes det **Jamboreeild**.

Anvendelse af bål til madlavning:

Kogestænger:

Dette er ikke noget bål, men en mulighed for at sætte gryder på bålet, der så laves under stængerne. Dette giver en god støtte til gryderne.

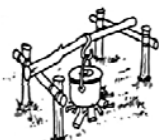
Reflektorbål "Lænestol":

Formålet med dette bål er at "Stolen" reflekterer varmen op på det man ønsker stegt. På billedet er stegemåde "spidstegning".

Reflektorbål "sten":

Virker på samme måde som "Lænestolen", varmen reflekteres af på stenen og sendes over på det der skal steges. På billedet er stegemåde "plankning" (Brug aldrig flint" sammen med ild, det eksploderer og splintres).

Grydeophæng:

Giver muligheden for at have flere gryder hængende over bålet, er nemt at konstruere af en smule rafter. Ophængskrogene kan laves af noget meget tykt hegnstråd.

Grubeild:

Giver ekstremt meget varme, i det varmen kun kan søge op af, det vil sige at gryden kommer til at stå direkte i flammerne. Bålet er kun ideelt til at koge vand med, mad brænder meget let på.

3-stensbålet:

Dette startes med et pyramidebål, som ses nederst på siden, der skal bruges store sten så der er god plads til at fyre.

Jamboreeild:

Endnu en mulighed når man skal have sat gryder over bålet, 3 opretstående kævler, og bålet i midten.

Kogerende:

Her bruges jorden til at stille gryden på, og bålet laves så nede i renden, husk ikke at grave renden for bred, men så dyb at der stadig kan fyres under.

Trefod:

Er en anden mulighed for at komme til at hænge gryden over bålet, man laver trefoden så sammenbindingen står lige over bålet og hænger så gryden herfra i en kæde eller snor.

Blæselampe:

Man tager en kævle med en diameter på over 15 cm, og flækker denne, man samler så en bunke kviste mellem disse, og tænder for kvistene.

Pyramidebål:

Dette er grundstammen i mange bål, det vil sige starten. Kan også bruges til madlavning, men kræver så en form for grydeophæng.